

УДК 349.2

І.В. Перепічай,
здобувач третього (освітньо-наукового)
рівня вищої освіти, ОНП «Право», Спеціальність 081 Право
Харківського національного педагогічного
університету імені Г.С. Сковороди
[https:// orcid.org 0000-0002-3404-7478](https://orcid.org/0000-0002-3404-7478)

ТРАНСФОРМАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ ПІД ВПЛИВОМ ВОЄННОГО СТАНУ

Анотація. У статті досліджено трансформацію державної політики зайнятості населення під впливом правового режиму воєнного стану в Україні та в контексті євроінтеграційного курсу держави. Повномасштабна збройна агресія російської федерації зумовила системні деформації ринку праці, що виявилися у скороченні робочих місць, зростанні вимушеного безробіття, поглибленні структурних дисбалансів між попитом і пропозицією робочої сили, а також в ускладненні реалізації конституційного права на працю внаслідок релокації підприємств, порушення виробничо-логістичних ланцюгів і масштабного переміщення працездатного населення. За таких умов традиційні інструменти державного впливу на сферу зайнятості виявляють обмежену результативність, що актуалізує потребу їх концептуального оновлення з урахуванням викликів воєнного часу та завдань повоєнної відбудови.

Обґрунтовано необхідність переходу від переважно компенсаторної моделі реагування на безробіття до активної, стратегічно орієнтованої державної політики зайнятості, здатної одночасно мінімізувати соціальні ризики та забезпечувати відновлення економічної активності. Акцентовано увагу на тому, що державна політика зайнятості повинна базуватись на спеціальних принципах, релевантних умовам воєнного стану, зокрема адаптивності до безпекових ризиків, пріоритетності збереження і відновлення трудового потенціалу, гнучкості форм зайнятості та територіальної диференціації заходів сприяння зайнятості з урахуванням регіональних наслідків бойових дій. Доведено доцільність посилення ролі держави у формуванні системи професійної перепідготовки та перекваліфікації, а також інституційної інтеграції політики зайнятості з політикою у сфері освіти й розвитку людського капіталу. Аргументовано потребу удосконалення розподілу повноважень між центральним і місцевим рівнями шляхом поєднання стратегічного планування з реалізацією регіонально орієнтованих програм зайнятості.

Зроблено висновок, що ефективна трансформація державної політики зайнятості має здійснюватися синхронно у вимірах антикризового реагування та довгострокових євроінтеграційних завдань із орієнтацією на стандарти гідної праці, соціального діалогу й інклюзивного ринку праці. Підвищення рівня зайнятості та поліпшення її якісних характеристик

визначено необхідною передумовою соціальної стабільності, збереження людського капіталу та економічного відновлення України.

Ключові слова: принцип справедливості, працівник, роботодавець, трудові відносини, трудове право, трудові права, трудовий договір, право на працю, гарантії, соціальна функція трудового права, принципи права, гідна праця, дискримінація, держава, людський капітал, зайнятість.

Постановка проблеми. Збройна агресія російської федерації проти України та запровадження правового режиму воєнного стану зумовили докорінні зміни у функціонуванні суспільних відносин, у тому числі у сфері реалізації конституційного права на працю та забезпечення зайнятості населення. Воєнні дії, руйнування об'єктів економічної інфраструктури, порушення логістичних і виробничих зв'язків, а також тимчасова втрата контролю над окремими територіями спричинили істотні деформації національного ринку праці, що проявляються у скороченні кількості робочих місць, зростанні вимушеного безробіття та посиленні структурного дисбалансу між попитом і пропозицією робочої сили.

Масштабне внутрішнє переміщення працездатного населення, релокація суб'єктів господарювання та трансформація організаційних форм трудової діяльності в умовах воєнного стану об'єктивно ускладнили процеси працевлаштування, знизили рівень стабільності трудових правовідносин і актуалізували проблеми правового та соціального захисту осіб, які втратили роботу або зазнали істотних обмежень у реалізації права на працю. Водночас функціонування значної кількості підприємств, установ і організацій у режимі простою або часткової зайнятості свідчить про обмеженість традиційних інструментів державного впливу на сферу зайнятості в умовах надзвичайних правових режимів.

За таких обставин державна політика зайнятості населення потребує не фрагментарного коригування, а комплексної трансформації з урахуванням викликів воєнного часу та стратегічних завдань повоєнного відновлення. Йдеться про формування цілісної системи правових, організаційних та економічних механізмів регулювання зайнятості, спрямованих на запобігання масовому безробіттю, стимулювання створення нових робочих місць, адаптацію трудового потенціалу до потреб воєнної та післявоєнної економіки, а також забезпечення балансу між публічними інтересами держави та приватними інтересами працівників і роботодавців.

Аналіз останніх досліджень. Проблематика правової природи права на зайнятість, особливостей його реалізації, а також засад формування й реалізації державної політики у сфері зайнятості населення неодноразово ставала предметом наукового аналізу в працях вітчизняних учених. Зокрема, зазначені

питання досліджувалися у наукових доробках Жернакова В.В. [1], Шабанова Р.І. [2], Чанишевої Г.І. [3], Іншина М.І. [4], Ярошенка О.М. [5], Амелічевої Л.П. [6] та інших науковців. Водночас динамічні соціально-економічні трансформації, зумовлені запровадженням воєнного стану та зміною умов функціонування ринку праці, об'єктивно актуалізують потребу у подальших комплексних наукових дослідженнях у зазначеній сфері з метою переосмислення наявних теоретико-правових підходів і вироблення нових науково обґрунтованих рішень.

Формулювання мети статті (постановка завдання). Метою статті є комплексний аналіз особливостей формування та реалізації державної політики у сфері зайнятості населення в умовах запровадження воєнного стану в Україні.

Виклад основного матеріалу. Сфера зайнятості населення традиційно розглядається як один із ключових індикаторів соціально-економічної стабільності держави та ефективності реалізації соціальних функцій. Стан ринку праці безпосередньо відображає рівень забезпечення права на працю, ступінь соціальної захищеності населення, а також спроможність держави створювати належні умови для економічної активності громадян. За умов запровадження надзвичайних правових режимів, зокрема воєнного стану, система зайнятості зазнає істотних трансформацій, що об'єктивно потребує посиленого державного регулювання та переосмислення усталених підходів до формування і реалізації відповідної політики.

Повномасштабне вторгнення російської федерації на територію України стало потужним дестабілізуючим чинником, який суттєво загострив наявні економічні, політичні та соціальні кризові явища. Запровадження воєнного стану призвело до порушення нормального функціонування національної економіки, руйнування виробничої інфраструктури, втрати логістичних і виробничих зв'язків, вимушеного припинення або скорочення діяльності значної кількості суб'єктів господарювання. Зазначені процеси безпосередньо позначилися на стані ринку праці та рівні зайнятості населення, істотно ускладнивши реалізацію права на працю.

Одним із найбільш відчутних соціально-економічних наслідків війни стало різке зростання безробіття, яке набуло системного характеру та вийшло за межі звичайних циклічних коливань. Втрата робочих місць, масове внутрішнє і зовнішнє переміщення працездатного населення, а також структурна невідповідність професійних компетентностей потребам економіки воєнного часу призвели до суттєвого звуження можливостей реалізації права на працю значною частиною громадян.

За наявними оцінками, «рівень безробіття в Україні сягає рекордних 30% від числа економічно активного населення. Війна зруйнувала мільйони

робочих місць українців. Це негативно впливає на продуктивність економіки та її здатність генерувати валовий внутрішній продукт, супутні податки до державного бюджету» [7].

У таких умовах особливого значення набуває роль державної політики у сфері зайнятості населення як інструменту стабілізації соціально-економічних процесів та мінімізації негативних наслідків безробіття. Державна політика зайнятості є складовою загальної соціально-економічної політики держави та охоплює систему взаємопов'язаних правових, економічних і організаційних заходів, спрямованих на створення умов для максимально повної реалізації трудового потенціалу та ділової активності працездатного населення. Її формування та реалізація здійснюються уповноваженими органами державної влади з метою забезпечення збалансованого розвитку ринку праці, запобігання масовому безробіттю та підтримання соціальної стабільності.

У науковій літературі обґрунтовано підкреслюється важливість стабілізаційної функції державної політики зайнятості, яка полягає у стримуванні надмірного зростання безробіття та недопущенні його трансформації у хронічне, застійне явище. Зокрема, слушно зазначається, що «вона повинна виконувати роль стабілізуючого чинника, що не дає безробіттю істотно перевищити допустимий рівень, тобто перетворитися на довготривалу, застійну в період економічного підйому із-за якісної невідповідності попиту і пропозиції на ринку праці» [10]. В умовах воєнного стану значення цієї функції істотно зростає, оскільки деформації ринку праці супроводжуються підвищеними ризиками довготривалого безробіття та соціальної маргіналізації окремих груп населення.

Окремого акценту потребує євроінтеграційний вимір трансформації державної політики зайнятості. Стратегічний курс України на інтеграцію до Європейського Союзу зумовлює необхідність гармонізації національного законодавства у сфері зайнятості, а також орієнтації на європейські соціальні стандарти, сформовані в актах Ради Європи та праві Європейського Союзу. Європейська модель регулювання зайнятості базується на принципах гідної праці, активної політики ринку праці, соціального діалогу та превентивного підходу до протидії безробіттю, що набуває особливої актуальності в умовах воєнного та повоєнного розвитку.

Нормативною основою формування та реалізації державної політики у сфері зайнятості населення в Україні є Закон України «Про зайнятість населення» [11], який визначає правові, економічні та організаційні засади державного регулювання зайнятості, закріплює принципи відповідної політики, повноваження органів державної влади та механізми сприяння зайнятості й соціального захисту безробітних.

Водночас сучасні безпекові та євроінтеграційні виклики об'єктивно зумовлюють необхідність подальшої трансформації державної політики зайнятості з метою забезпечення її відповідності умовам воєнного стану та стратегічним завданням повоєнного відновлення України.

Правове регулювання державної політики у сфері зайнятості населення в Україні ґрунтується на системі законодавчо закріплених гарантій, спрямованих на забезпечення реалізації права на працю та соціального захисту особи. Так, відповідно до ст. 5 Закону України «Про зайнятість населення» держава бере на себе зобов'язання забезпечувати свободу вибору місця застосування праці та виду трудової діяльності, можливість вільного вибору або зміни професії, право на отримання заробітної плати (винагороди) відповідно до вимог законодавства, доступ до професійної орієнтації та професійного навчання з урахуванням здібностей особи й потреб ринку праці, підтвердження результатів неформального професійного навчання за робітничими професіями, безоплатне сприяння у працевлаштуванні та отриманні інформації про стан і перспективи розвитку ринку праці, соціальний захист у разі безробіття, захист від дискримінації у сфері зайнятості, а також додаткову підтримку у працевлаштуванні окремих категорій громадян [11]. Зазначені положення формують нормативний каркас державної політики зайнятості та визначають її соціально орієнтований характер.

Концептуальні засади державної політики у сфері зайнятості відображають її спрямованість на забезпечення повної, продуктивної зайнятості населення, реалізацію активної соціально-економічної політики, рівність можливостей у здійсненні права на працю, ефективне використання трудового потенціалу та гарантування соціального захисту [11]. Водночас зазначені принципи були сформульовані за умов відносної стабільності функціонування ринку праці, що зумовлює необхідність їх критичного переосмислення в умовах воєнного стану та системних кризових явищ.

Сучасна соціально-економічна ситуація в Україні актуалізує потребу у формуванні нових підходів до визначення пріоритетів державної політики у сфері зайнятості. Проте процес оновлення таких підходів ускладнюється як об'єктивними, так і суб'єктивними чинниками. У наукових джерелах обґрунтовано вказується, що «складність затвердження нових принципів політики зайнятості обумовлена, з одного боку, інертністю суспільної свідомості, консерватизмом господарників і управлінців, а з іншої – уявленнями про те, що перехід до ринкового механізму може автоматично вирішити проблеми, що накопичилися у минулому і виникли сьогодні, у сфері зайнятості» [10]. Така позиція, однак, не враховує специфіки функціонування ринку праці в умовах воєнного стану, коли саморегулятивні механізми ринку виявляються недостатніми для забезпечення соціальної стабільності.

Важливим елементом практичної реалізації державної політики у сфері зайнятості є система заходів сприяння зайнятості населення, визначена у ч. 2 ст. 24 Закону України «Про зайнятість населення». Законодавець відносить до таких заходів професійну орієнтацію та професійне навчання, стимулювання створення нових робочих місць і працевлаштування безробітних, розвиток самозайнятості та підтримку підприємницької ініціативи, сприяння першому працевлаштуванню молоді та проходженню стажування, підтримку осіб, які мають обмежені можливості конкурувати на ринку праці, залучення безробітних до громадських та тимчасових робіт, а також реалізацію спеціальних програм сприяння зайнятості, що затверджуються Кабінетом Міністрів України [11]. За умов воєнного стану зазначені інструменти потребують адаптації до нових соціально-економічних реалій та регіональних особливостей.

У цьому зв'язку перед державою постає завдання розроблення оновленої моделі політики зайнятості, здатної поєднати антикризові механізми з довгостроковими цілями економічного відновлення. Без комплексного перегляду підходів до регулювання зайнятості неможливо забезпечити належний рівень соціальної стабільності, зберегти людський капітал та створити умови для сталого розвитку у післявоєнний період. Особливого значення набуває питання оптимального співвідношення централізованих і децентралізованих механізмів управління у сфері зайнятості, а також вибору ефективних правових засобів впливу на ринок праці.

Наукові та експертні дискусії останніх років свідчать про зростання усвідомлення того, що в умовах масштабних зовнішніх викликів ключову роль у стабілізації економіки відіграє активна державна участь у створенні робочих місць. У цьому контексті обґрунтовано зазначається, що «для пошкодженої війною економіки цінність створення нових робочих місць має значно вище інституційне значення, ніж судові, правоохоронні, антикорупційні, банківські та інші реформи. Проведення подальших ринкових реформ не буде мати успіху в країні, громадяни якої залишаються масово безробітними з доходами в рази нижчими, ніж у сусідніх країнах, з посттравматичним синдромом пережитої війни» [7]. Наведене підтверджує необхідність трансформації державної політики зайнятості у напрямі посилення її активної, стимулюючої та соціально відповідальної складової в умовах воєнного стану.

Беззаперечно, сучасний стан ринку праці в Україні, зумовлений дією воєнного стану, об'єктивно потребує не лише коригування окремих інструментів державної політики зайнятості, а й її концептуального оновлення.

Державна політика у сфері зайнятості повинна базуватись на додаткових спеціальних принципах, зумовлених умовами воєнного стану. До таких принципів доцільно віднести принцип адаптивності політики зайнятості до безпеко-

вих ризиків, принцип пріоритетності збереження та відновлення трудового потенціалу, принцип гнучкості форм зайнятості, а також принцип територіальної диференціації заходів сприяння зайнятості з урахуванням регіональних наслідків бойових дій. Це сприятиме підвищенню узгодженості державних рішень у сфері зайнятості та їх відповідності реальним умовам функціонування ринку праці.

Доцільним є посилення ролі держави у формуванні системи професійної перепідготовки та перекваліфікації кадрів з урахуванням потреб економіки воєнного та повоєнного часу. Державна політика зайнятості має бути тісно інтегрована з політикою у сфері освіти та професійної підготовки, що дозволить забезпечити відповідність кваліфікаційної структури робочої сили потребам відновлення економіки.

Актуальним є перегляд підходів до розподілу повноважень між центральними та місцевими органами влади у сфері зайнятості. В умовах воєнного стану доцільно поєднувати централізоване стратегічне планування політики зайнятості з розширенням повноважень органів місцевого самоврядування щодо реалізації конкретних програм сприяння зайнятості з урахуванням регіональної специфіки. Такий підхід відповідає європейським стандартам багаторівневого управління та сприяє підвищенню адресності державних заходів.

Трансформація державної політики зайнятості має здійснюватися з урахуванням євроінтеграційних зобов'язань України. Гармонізація національного законодавства передбачає впровадження стандартів гідної праці, розвиток соціального діалогу, а також посилення гарантій соціального захисту. У цьому контексті державна політика зайнятості повинна розглядатися як один із ключових інструментів інтеграції України до європейського соціально-економічного простору.

Таким чином, запропоновані напрями трансформації державної політики зайнятості населення дозволяють перейти від переважно компенсаторної моделі реагування на безробіття до активної, стратегічно орієнтованої політики, здатної забезпечити збереження людського капіталу, соціальну стабільність та економічне відновлення України в умовах воєнного стану та у повоєнний період.

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. В умовах дії правового режиму воєнного стану та реалізації євроінтеграційного курсу України формування стабільного, збалансованого й адаптивного ринку праці набуває статусу одного з пріоритетних завдань державної соціально-економічної політики. За таких обставин особливого значення набуває розроблення та впровадження якісно нової державної політики у сфері зайнятості населення, здатної адекватно реагувати на виклики воєнного часу та

водночас закладати підґрунтя для повоєнного відновлення й сталого розвитку держави.

У процесі повоєнної відбудови саме зайнятість населення виступатиме одним із ключових чинників економічного зростання, соціальної стабільності та підвищення рівня життя громадян. Рівень зайнятості безпосередньо впливає на добробут населення, фінансову спроможність держави, стан соціальних фондів і загальний рівень суспільної згуртованості, що зумовлює її пріоритетність серед соціально-економічних завдань держави.

Сучасні виклики розвитку ринку праці об'єктивно потребують переосмислення ролі держави у сфері зайнятості та переходу від переважно компенсаторної моделі реагування на безробіття до активної, стратегічно орієнтованої політики. Така політика має бути спрямована на збереження й розвиток людського капіталу, стимулювання створення робочих місць, підтримку гнучких форм зайнятості та підвищення адаптивності ринку праці до кризових явищ.

Особливої уваги потребує вдосконалення механізмів державного регулювання зайнятості, зокрема вибір ефективних правових, економічних та організаційних інструментів впливу на ринок праці, оптимізація співвідношення процесів централізації та децентралізації у сфері зайнятості, а також запровадження дієвих інструментів стабілізації ринку праці. Реалізація зазначених напрямів дозволить забезпечити соціальну стабільність, мінімізувати негативні наслідки безробіття та створити належні умови для відновлення й розвитку України в умовах воєнного стану та у повоєнний період.

Подальші наукові дослідження у сфері трансформації державної політики зайнятості населення доцільно спрямувати на поглиблений аналіз правових та інституційних механізмів її реалізації в умовах воєнного стану та післявоєнної відбудови України.

Зокрема, перспективним є дослідження ефективності окремих інструментів активної політики ринку праці, їх здатності забезпечувати сталу зайнятість та мінімізувати ризики довготривалого безробіття в умовах тривалих безпекових загроз.

Окремої уваги потребує порівняльно-правовий аналіз моделей державного регулювання зайнятості, що застосовуються в державах-членах Європейського Союзу, з метою визначення можливостей адаптації європейських стандартів гідної праці, соціального діалогу до національних умов.

У цьому контексті актуальним є дослідження процесів гармонізації законодавства України у сфері зайнятості та оцінка їх впливу на національний ринок праці.

Перспективним напрямом подальших наукових розвідок є також вивчення особливостей правового забезпечення зайнятості окремих соціальних

груп, які зазнали найбільшого впливу війни, зокрема внутрішньо переміщених осіб, ветеранів війни, осіб з інвалідністю та молоді. Додаткового опрацювання потребують питання інтеграції політики зайнятості з політикою у сфері освіти, професійної підготовки та розвитку людського капіталу, що є ключовою передумовою ефективного відновлення економіки.

Крім того, актуальним залишається дослідження оптимального співвідношення централізованих і децентралізованих механізмів управління у сфері зайнятості населення, а також ролі органів місцевого самоврядування у реалізації регіональних програм зайнятості в умовах воєнного стану. Результати таких досліджень можуть стати підґрунтям для подальшого вдосконалення державної політики зайнятості та формування науково обґрунтованих рекомендацій щодо її розвитку у довгостроковій перспективі.

Література

1. Жернаков В.В. Право на зайнятість: проблеми регулювання та реалізації. *Правові, економічні та організаційні засади реалізації державної політики зайнятості*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Львів, 22 груд. 2015 р.). Львів: Укр. центр соц.-прав. досліджень; кафедра труд., аграр. та екол. Права; Львів. нац. ун-ту ім. Івана Франка. 2016. С. 61–65;
2. Шабанов Р.І. Правова природа права на зайнятість як юридичного механізму забезпечення зайнятості населення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2014. С. 119–124;
3. Чанишева Г.І. Правове регулювання неповної зайнятості. *Правові, економічні та організаційні засади реалізації державної політики зайнятості*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Львів, 22 груд. 2015 р.). Львів: Укр. центр соц.-прав. досліджень; кафедра труд., аграр. та екол. Права; Львів. нац. ун-ту ім. Івана Франка. 2016. С. 11–14;
4. Іншин М.І. Дистанційна зайнятість працівників в умовах ринкової економіки. *Форум права*. 2014. № 3. С. 466–469. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2014_3_79;
5. Ярошенко О.М. Проблеми та перспективи правового регулювання зайнятості та праці молоді. *Вісник академії правових наук України*. 2004. № 4. С. 205–213;
6. Амелічева Л.П. Деякі проблеми реалізації права на повну та продуктивну зайнятість при впровадженні концепції гідної праці. *Правові, економічні та організаційні засади реалізації державної політики зайнятості*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Львів, 22 груд. 2015 р.). Львів: Укр. центр соц.-прав. досліджень; кафедра труд., аграр. та екол. Права; Львів. нац. ун-ту ім. Івана Франка. 2016. С. 19–22;
7. Данилишин Б. Сприяння зайнятості - важлива складова державної політики під час війни. URL: <https://espresso.tv/spriyannya-zaynyatosti-vazhli-vaskladova-derzhavnoi-politiki-pid-chas-viyni>;
8. Оприщенко А. Безробіття в Україні: шляхи подолання та післявоєнний досвід інших країн. URL: <https://zaborona.com/bezrobittya-v-ukrayini-shlyahy-podolannya-pislyavoyennyj-dosvid-inshyh-krayin>;
9. Павлюк Т.І., Вакулюк О.А. Безробіття та шляхи його вирішення. *Економічні студії*. №4 (26). 2019. С. 124–128;
10. Ковач В.О. Основні напрями регулювання державно політики у сфері зайнятості населення. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/4_2020/52.pdf;
11. Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012 № 5067-VI. *Голос України*. 2012. 18 серпня. № 153–154.

TRANSFORMATION OF STATE EMPLOYMENT POLICY UNDER THE INFLUENCE OF MARTIAL LAW

I. Perepichay

Abstract. The article examines the transformation of state employment policy under the influence of the legal regime of martial law in Ukraine and in the context of the state's European integration course. The full-scale armed aggression of the Russian Federation led to systemic deformations of the labor market, which manifested themselves in the reduction of jobs, the growth of forced unemployment, the deepening of structural imbalances between the demand and supply of labor, as well as the complication of the implementation of the constitutional right to work due to the relocation of enterprises, disruption of production and logistics chains and the large-scale movement of the working-age population. Under such conditions, traditional instruments of state influence on the employment sphere show limited effectiveness, which actualizes the need for their conceptual renewal, taking into account the challenges of wartime and the tasks of post-war reconstruction.

The need to transition from a predominantly compensatory model of responding to unemployment to an active, strategically oriented state employment policy, capable of simultaneously minimizing social risks and ensuring the restoration of economic activity, is substantiated. The emphasis is placed on the fact that state employment policy should be based on special principles relevant to martial law conditions, in particular adaptability to security risks, priority for preserving and restoring labor potential, flexibility of employment forms, and territorial differentiation of employment promotion measures, taking into account the regional consequences of hostilities. The feasibility of strengthening the state's role in establishing a system of professional retraining and requalification, as well as institutional integration of employment policy with education and human capital development policies, is proven. The need to improve the division of powers between the central and local levels is argued by combining strategic planning with the implementation of regionally oriented employment programs.

It is concluded that effective transformation of state employment policy should be carried out synchronously in the dimensions of anti-crisis response and long-term European integration tasks with an orientation towards decent work standards, social dialogue, and an inclusive labor market. Increasing the level of employment and improving its qualitative characteristics is identified as a necessary prerequisite for social stability, preservation of human capital, and Ukraine's economic recovery.

Key words: principle of justice, employee, employer, labor relations, labor law, labor rights, employment contract, right to work, guarantees, social function of labor law, principles of law, decent work, discrimination, state, human capital, employment.